

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 20232- 2026 (skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Krytyka literacka. Przedmiot poszerzający wiedzę 6
Kod przedmiotu*	IC4/47/F
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	3 rok, sem. VI
Rodzaj przedmiotu	Kierunkowy do wyboru/ przedmiot poszerzający wiedzę
Język wykładowy	polski
Koordinator	dr hab. Jolanta Kowal, prof. UR (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. Magdalena Rabizo-Birek, prof. UR (autorka programu); Pracownicy Zakładu Literatury Polskiej XX i XXI wieku

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6			20						2

1.2. Sposób realizacji zajęć w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów)**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu**

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Znajomość literatury polskiej i powszechnej oraz wiedza z poetyki na poziomie II r. studiów pierwszego stopnia. Umiejętność analizowania i interpretowania tekstów literackich oraz teoretycznych.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami z zakresu teorii krytyki literackiej.
C2	Wprowadzenie elementów wiedzy z historii krytyki literackiej.
C3	Analiza i interpretacja wybranych tekstów krytycznoliterackich, połączona z prezentacją sylwetek wybitnych krytyków literackich XX w.
C4	Wskazanie funkcji, roli i miejsca krytyki w obrębie piśmiennictwa i w przestrzeni kultury współczesnej.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_Wo1	Student/ka posiada uporządkowaną wiedzę z zakresu teorii krytyki literackiej oraz jej historii.	K_Wo3
EK_Uo2	Student/ka <ul style="list-style-type: none">• posiada umiejętność analizy i interpretacji różnorodnych tekstów krytycznoliterackich,• potrafi w umiejętny sposób wypowiadać się na dany temat, prezentując przy tym swój punkt widzenia.	K_Uo8
EK_Ko3	Student/ka potrafi krytycznie ocenić poziom posiadanej przez siebie wiedzy i rozumie potrzebę dalszego doształcania się.	K_Ko3

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
-

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Wprowadzenie w problematykę zajęć. Podstawowe pojęcia i definicje krytyki – 2 godz.
Funkcje krytyki literackiej – 2 godz.
Opis tekstu krytycznego (specyfika językowego ukształtowania, podmiot tekstu krytycznego) – 2 godz.
Kim jest krytyk? Na przykładzie eseju T.S. Eliota, <i>O krytyku krytycznie</i> – 2godz.
Metaforyzacje krytyki na przykładzie manifestu krytycznego Jana Błońskiego, <i>Ofiarny kozioł i koń trojański</i> – 2 godz.
Wartościowanie w krytyce literackiej a wartości w literaturze – 2 godz.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Krytyka literacka w przestrzeni kultury późnej nowoczesności – 2 godz.
Metodologie współczesnej krytyki – personalizm – 2 godz.
Metodologie współczesnej krytyki - feminizm – 2 godz.
Krytyka literacka wobec zjawisk kultury popularnej -2 godz.

3.4 Metody dydaktyczne

Analiza tekstów z dyskusją, elementy wykładu z prezentacją multimedialną, referaty.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., ...)
EK_01	sprawozdanie (z lektury wybranej książki krytycznoliterackiej – np. z zestawu lektur nadobowiązkowych); praca pisemna (napisanie własnego tekstu krytycznego)	ćw. konwersatoryjne
EK_02	sprawozdanie (z lektury wybranej książki krytycznoliterackiej – np. z zestawu lektur nadobowiązkowych); praca pisemna (napisanie własnego tekstu krytycznego)	ćw. konwersatoryjne
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	ćw. konwersatoryjne

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ocena końcowa jest sumą ocen z obserwacji w trakcie zajęć (przygotowanie referatu, udział w dyskusji), pisemnego sprawozdania z przeczytanej książki krytycznoliterackiej (zbioru tekstów jednego autora) lub napisania własnego tekstu krytycznoliterackiego reprezentującego jeden z gatunków pisarstwa krytycznego (np. recenzja, szkic, esej, felieton, rozmowa, wywiad, relacja/sprawozdanie).

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	20
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, zaliczenia, egzaminu, napisanie referatu itp.)	28
SUMA GODZIN	50
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	-
Zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Eliot T. S., *O krytyku krytycznie*, przeł. M. Niemojowska, [w:] *Szkice krytyczne*, przekład, wybór i oprac. M. Niemojowska, Warszawa 1972, s. 367-389 oraz [w:] *Kto to jest klasyk i inne eseje*, Kraków 1998, s. 5-23.

Głowiński M., *Próba opisu tekstu krytycznego*, [w:] tegoż, *Dzieła wybrane, t. II. Dzieło wobec odbiorcy. Szkice z komunikacji literackiej*, Kraków, s. 301-315.

„Kartografowie dziwnych podróży”. *Wypisy z polskiej krytyki literackiej XX wieku*, red. i wstęp M. Kozicka D., *Metafory metakrytyki – przenośny wizerunek krytyka literatury*, [w:] *Dyskursy krytyczne u progu XXI wieku. Między rynkiem a uniwersytetem*, pod red. T. Cieślaka-Sokołowskiego i D. Kozickiej, Kraków 2007.

Sławiński J., *Funkcje krytyki literackiej*, [w:] tegoż, *Dzieło, język, tradycja, Prace wybrane, t. II*, Kraków 1998, s. 159-183.

Stróżewski W., *Wartości estetyczne i nadestetyczne* [w:] tegoż, *Wokół piękna*, Kraków 2002, s. 180-205.

Winiecka E., *Komunikacja literacka w internecie* [w:] tejże, *Poszerzanie pola literackości. Studia o literaturze w internecie*, Kraków 2020, s. 285-310.

Wyka K., Kraków 2004 (tam teksty: T. Terlecki, *Krytyka personalistyczna*, J. Błoński, *Ofiarny kozioł i koń trojański*; J. Jarzębski, *Wartościowanie w sieci kultury*; K. Dunin, *Biedne plemię me-nów*; S. Barańczak, *Tablica z Macondo...*).

Zawiszewska A., *Uniwersytet i płeć*, „Pogranicza” 2010, nr 6, s. 51-65.

*Monograficzny numer pisma „Wielogłos” 2011, nr 1(9) pt. *Świadomość krytyki* (wypowiedzi w dziale *Świadomość krytyki. Ankieta „Wielogłosu”* oraz szkice: D. Kozicka, *Co to znaczy dzisiaj być polskim krytykiem?*, P. Śliwiński, *Polityczna, niepartyjna*; A. Galant, *Literatura, feminizm, krytyka – inne konstelacje?*, J. Orska, *Próby nowej krytyki*; A. Kałuża, *Wielkie wygrane. Wspólne sprawy poezji, krytyki i estetyki*, s. 7-80, 93-119.

Literatura uzupełniająca:

Słowniki:

Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Słownik terminów literackich*, wydanie dowolne (tam hasła: *nota, felieton, recenzja, esej, szkic, manifest, pamflet*).

Książki krytycznoliterackie zalecane do samodzielnej lektury przez studentów:

Barańczak S., *Przed i po. Szkice o poezji krajowej przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych*(1988), *Książki najgorsze i parę innych ekscesów krytycznoliterackich* (1981, 1990, 2009).

Bereza H., *Sztuka czytania* (1966); *Prozaiczne początki* (1971); *Związki naturalne* (1971, 1978); *Bieg rzeczy. Szkice literackie* (1982), *Sposób myślenia, t. 1. O prozie polskiej* (1989); *Obroty. Szki-*

ce literackie (1996); *Alfabetyczność. Teksty o literaturze i życiu* (2018).

Bieńkowski Z., *Modelunki. Szkice literackie* (1966), *Poezja i niepoezja* (1967), *W skali wyobraźni. Szkice wybrane* (1983); *Ćwierć wieku intymności. Szkice o poezji i nie poezji* (1993).

Błoński J., *Zmiana warty* (1961); *Odmarsz* (1978), *Romans z tekstem* (1981); *Mieszaniny* (2001); *Wszystko, co literackie* (2001); *Między literaturą a światem* (2003); *Lektury użyteczne* (2008); *Gospodarstwo krytyka. Teksty rozproszone* (2010).

Burek T., *Zamiast powieści* (1971); *Dalej aktualne* (1973); *Jaka historia literatury jest nam potrzebna?* (1979); *Żadnych marzeń* (1987, 1989); *Dzieło niczyje* (2001); *Niewybaczalne sentymenty* (2011).

Czapliński P., *Wzniosłe tęsknoty. Nostalgie w prozie lat dziewięćdziesiątych* (2001); *Ruchome marginesy. Szkice o literaturze lat 90* (2002); *Świat podrobiony. Krytyka i literatura wobec nowej rzeczywistości* (2003); *Efekt bierności. Literatura w czasie normalnym* (2004); *Powrót centrali. Literatura w nowej rzeczywistości* (2007); *Poruszona mapa* (2016).

Dłuski S., *Umarł Tyrteusz, niech żyje Orfeusz. Idee – poezja -wartości*, Rzeszów 2014.

Drzewucki J., *Stan skupienia. Teksty o prozie* (2014); *Charakter pisma. Szkice o polskiej poezji współczesnej* (2015); *Środek ciężkości. Szkice o współczesnej liryce polskiej* (2016); *Obrona przypadku. Teksty o prozie 2* (2018); *Muzyka sfer. Teksty o poetkach i poetach* (2020).

Dunin K., *Czytając Polskę. Literatura polska po roku 1989 wobec dylematów nowoczesności* (2004); *Zadyma* (2007); *Kochaj i rób* (2011).

Flaszen L., *Cyrograf* (1971, 1996).

Iwasiów I., *Rewindykacje. Kobieta czytająca dzisiaj* (2002), *Blogotony* (2013);

Jarzębski J., *Apetyt na Przemianę. Notatki o prozie współczesnej* (1997); *Proza: wykroje i wzory* (2016).

Kałuża A., *Bumerang. Szkice o polskiej poezji przełomu XX i XXI wieku* (2010); *Wielkie wygrane. Wspólne sprawy estetyki, krytyki i poezji* (2011); *Pod grą. Jak dziś znaczą wiersze, poetki i poeci?* (2015).

Kwiatkowski J., *Klucze do wyobraźni. Szkice o poetach współczesnych* (1964, 1973); *Remont Pegazów. Szkice i felietony* (1969), *Notatki o poezji i krytyce* (1975); *Felietony poetyckie* (1982), *Magia poezji. O poetach polskich XX wieku* (1995).

Łukasiewicz J., *Szmaciarze i bohaterowie* (1963); *Rytm, czyli powinność. Szkice o książkach i ludziach po roku 1980* (1993); *Ruchome cele* (2003).

Maliszewski K., *Nasi klasycyści, nasi barbarzyńcy. Szkice o nowej poezji* (1999), *Zwierzę na J. Szkice o wierszach i ludziach* (2001); *Rozproszone głosy. Notatki krytyka* (2006); *Po debiucie. Dziennik krytyka* (2008); *Pociąg do literatury. Szkicownik literacki z Dolnego Śląska* (2010); *Wolność czytania. Teksty z przypisami i bez* (2015); *Bez zaszeregowania. O nowej Poezji Kobiet* (Kraków 2020).

Nęcka A., *Starsze, nowsze, najnowsze. Szkice o prozie polskiej XX i XXI wieku* (2010), *Co ważne i ważniejsze. Notatki o prozie polskiej XXI wieku* (2012); *Polifonia. Literatura polska początku XXI wieku*. Wydawnictwo (2015).

Nowacki D., *Zawód: czytelnik* (1999), *Wielkie Wczoraj* (2004); *Kto im dał skrzydła. Uwagi o prozie, dramacie i krytyce (2001-2010)* (2011); *Ukosem. Szkice o prozie* (2013); *Kobiety do czytania. Szkice o prozie* (2019).

Odojewski W., *Raptularz krytyczny. Twórcy, dzieła, konteksty*, red. Stanisław Barć (1994); *Notatnik półprywatny. W kręgu kultury*, red. Stanisław Barć (1996).

Orska J., *Liryczne narracje. Nowe tendencje w poezji polskiej 1989–2006* (2008).

Próchniak P., *Wiersze na wietrze (szkice, notatki)* (2008); *Zamiar ze słów (szkice, notatki)* (2011); *Rachunek strat. Poezja – krytyka – lektura* (2016).

Sandauer A., *Bez taryfy ulgowej* (1959); *Dla każdego coś przykrego* (1966); *Samobójstwo Mitrydatesa* (1968); *Zebrane pisma krytyczne, t.1-3* (1981), *Pisma zebrane, t. 1–4* (1985).

Stala M., *Chwile pewności*(1991); *Druga strona – notatki o poezji współczesnej*(1997); *Przeszukiwanie czasu*(2004); *Niepojęte: Jest*, Wrocław (2011).

Szyborska W., *Lektury nadobowiązkowe*, 1992 i nast.

Śliwiński P., *Przygody z wolnością. Uwagi o poezji współczesnej* (2002); *Świat na brudno. Szkice o poezji i krytyce*(2007); *Horror poeticus*(2012).

Świeściak A., *Lekcje nieobecności. Szkice o najnowszej poezji polskiej (2001–2010)*, Mikołów 2010.

Uniłowski K., *Koloniści i koczownicy. O najnowszej prozie i krytyce literackiej*(2002); *Kup Pan książkę! Szkice i recenzje*(2008), *Historia, fantastyka, nowoczesność. Szkice*(2016).

Wojdowski B., *Mit Szigalewa. Szkice*, Warszawa 1982.

Wolski J., *Dotykanie wiersza*, Rzeszów 2004.

Wyka K., *Rzecz wyobraźni* (1959,1977); *Łowy na kryteria*(1965);*Stara szuflada*(1967, 2000), *Wśród poetów*(2000), *Tylnym pomostem. Felietony zebrane*, Kraków 2010.

Zadura B., *Daj mu tam, gdzie go nie ma* (1996);*Między wierszami*(2002); *Szkice, recenzje, felietony. T. 1 i 2*(2007).

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej